

ICHKI ISHLAR ORGANLARIDA NAVBATCHILIK XIZMATINI MUVOFIQLASHTIRISH

Soliyev Mirjolol Maxammadjon o'g'li

IIV Akademiyasi Tashkiliy-shtab faoliyati kafedrasida o'qituvchisi

Toxirov Omadbek

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi kursanti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17685939>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 10-noyabr 2025 yil
Ma'qullandi: 15-noyabr 2025 yil
Nashr qilindi: 22-noyabr 2025 yil

KEYWORDS

rasmiylashtirish, jinoyat
ochilishi, navbatchlik, tezkor-
xizmat, muvofiqlashtirish, navba
tchi, soxa xizmatlari, jamoat
xavfsizligi, huquqbuzarlik, jinoyat

ABSTRACT

Ichki ishlar organlari davlatning xavfsizlik tizimida muhim rol o'ynaydi. Ular fuqarolarning huquqlarini himoya qilish, qonunlarni buzganlarga qarshi kurashish va umumiy tartibni ta'minlash kabi vazifalarni bajaradi. Ichki ishlar organlarining samarali faoliyat yuritishi uchun navbatchilik xizmatining roli katta. Ushbu maqolada ichki ishlar organlari navbatchilik xizmatlarining faoliyatini muvofiqlashtirish, uning ahamiyati va samaradorligi haqida so'z yuritamiz..

Ichki ishlar organlarining navbatchilik xizmati – bu organlarning 24 soatlik doimiy tayyorlikda bo'lishini ta'minlashga qaratilgan faoliyatdir. Navbatchilik xizmatining asosiy vazifasi – tezkor va samarali tarzda fuqarolar va tashkilotlarga yordam ko'rsatish, shuningdek, jinoiy va ma'muriy huquqbuzarliklarning oldini olishdir.

Navbatchilik tizimi ichki ishlar organlarining barcha bo'limlari va tuzilmalarini o'z ichiga oladi. Bu tuzilmalar shahar va tuman bo'linmalari, jamoat xavfsizligi, yo'l patrul xizmati, jinoyat qidiruv, maxsus kuchlar va boshqa bo'limlarni o'z ichiga oladi.

Navbatchilik xizmatini samarali muvofiqlashtirishning eng katta muammolaridan biri bu resurslar, jumladan xodimlar, asbob-uskunalar va texnologiyalarni cheklashdir. Huquqni muhofaza qilish idoralari ko'pincha byudjet cheklovlari ostida ishlaydi, bu ularning barcha sohalarga tegishli resurslarni ajratish qobiliyatiga to'sqinlik qilishi mumkin. Bu muhim vazifalarni bajarish uchun kamroq zobitlar mavjudligiga, zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning cheklanganligiga yoki eskirgan aloqa tizimlariga olib kelishi mumkin.

Muloqot muhim bo'lsa-da, u ham muvofiqlashtirishdagi muvaffaqiyatsizliklarning eng keng tarqalgan sohalaridan biridir. Noto'g'ri aloqa, xabarlarini yetkazib berishdagi kechikishlar yoki aloqa infratuzilmasidagi texnik nosozliklar kechiktirilgan javoblarga yoki operatsiyalar davomida chalkashlikka olib kelishi mumkin. Yuqori bosimli vaziyatlarda samarali muloqot qilish qobiliyati operatsiyaning muvaffaqiyati uchun muhim ahamiyatga ega.

Stress, charchoq va turli bo'limlar xodimlari o'rtasidagi muvofiqlashtirishning yo'qligi kabi inson omillari ham navbatchilik xizmatini muvofiqlashtirishda qiyinchiliklarga olib kelishi mumkin. Ofitserlarning yaxshi dam olishlari, to'g'ri qo'llab-quvvatlanishi va o'z rollarining hissiy va jismoniy talablarini bajarish uchun muntazam ravishda o'qitilishini ta'minlash juda muhimdir.

Navbatchilik xizmatlarining samarali ishlashi uchun quyidagi muhim jihatlar e'tiborga olinishi kerak:

Navbatchilik xizmati uchun kerakli resurslar – xodimlar, transport vositalari, aloqa tizimlari va texnologik vositalar ta'minlanishi zarur. Har bir bo'linma uchun alohida navbatchilik guruhi tashkil etilishi, shuningdek, maxsus qurilmalar va vositalar bilan jihozlangan bo'lishi lozim.

Navbatchilik xizmatida ishlayotgan xodimlar malakali va tajribali bo'lishi kerak. Ularning jismoniy va ruhiy tayyorgarligi, shuningdek, tezkor qaror qabul qilish qobiliyati navbatchilik xizmatining samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, xavfsizlik bo'yicha yangi texnologiyalarni o'rgatish, psixologik yordam ko'rsatish, stressga bardosh berish kabi ko'nikmalarni o'rgatish ham zarur.

Ichki ishlar organlari bo'limlari orasida samarali aloqa tizimi o'rnatilishi lozim. Navbatchilik xizmati barcha bo'linmalar bilan doimiy aloqada bo'lishi kerak. Faqat shu yo'l bilan tezkor va aniq javob berish imkoniyati yaratilib, muammolarni yechishda samarali muvofiqlashtirish amalga oshiriladi. Kuchli aloqa tizimi muvofiqlashtirilgan navbatchilik xizmatining asosidir. Ichki ishlar organlari radioaloqa, ichki xabar almashish tizimlari yoki markazlashtirilgan ma'lumotlar bazalari orqali turli bo'linmalar o'rtasida ma'lumot almashish uchun yaxshi o'rnatilgan protokolga ega bo'lishi kerak. Jinoyatlar, tahdidlar yoki favqulodda hodisalar haqida real vaqt rejimida ma'lumot almashish imkoniyati tezkor qaror qabul qilish va resurslarni safarbar qilishni ta'minlaydi. Kuzatuv tizimlari, bashoratli politsiya vositalari va GIS xaritalash kabi ilg'or texnologiyalar ham muvofiqlashtirish harakatlariga tobora ko'proq integratsiya qilinmoqda. Ushbu texnologiyalar vaziyatni yaxshiroq bilish imkonini beradi va eng dolzarb ma'lumotlarga asoslangan resurslarni taqsimlashga yordam beradi.

Navbatchilik tizimi o'zida bir nechta bo'limlarni o'z ichiga olganligi sababli, bu bo'limlar o'rtasida alohida roli va vazifasi bo'lgan. Har bir bo'limning aniq va batafsil vazifalari belgilangan holda, ular o'rtasida o'zaro yordam va muvofiqlashtirish jarayoni davom etadi. Jinoiy ishlar bo'yicha ma'lumotlar almashinuvi, transport vositalari taqsimoti va xodimlarning jadvali shunday tashkil etiladi. Kuchli aloqa tizimi muvofiqlashtirilgan navbatchilik xizmatining asosidir. Ichki ishlar organlari radioaloqa, ichki xabar almashish tizimlari yoki markazlashtirilgan ma'lumotlar bazalari orqali turli bo'linmalar o'rtasida ma'lumot almashish uchun yaxshi o'rnatilgan protokolga ega bo'lishi kerak. Jinoyatlar, tahdidlar yoki favqulodda hodisalar haqida real vaqt rejimida ma'lumot almashish imkoniyati tezkor qaror qabul qilish va resurslarni safarbar qilishni ta'minlaydi. Kuzatuv tizimlari, bashoratli politsiya vositalari va GIS xaritalash kabi ilg'or texnologiyalar ham muvofiqlashtirish harakatlariga tobora ko'proq integratsiya qilinmoqda. Ushbu texnologiyalar vaziyatni yaxshiroq bilish imkonini beradi va eng dolzarb ma'lumotlarga asoslangan resurslarni taqsimlashga yordam beradi.

Navbatchilik xizmatining samaradorligini muntazam ravishda kuzatib borish va baholash zarur. Bu xizmatning qanday ishlashini, ularning samaradorligini tahlil qilish va zarur bo'lsa, yaxshilash choralarini ko'rish imkonini beradi. Statistika va hisobotlar asosida tizimni takomillashtirish bo'yicha xulosa va tavsiyalar berilishi muhimdir.

Navbatchilik xizmatining samaradorligini oshirish uchun bir nechta asosiy jihatlar mavjud:

- **Texnologiyalarni joriy etish:** Yangi texnologiyalar va raqamli vositalar yordamida navbatchilik xizmatlarini samarali tashkil etish mumkin. Masalan, real vaqtda joylashuvlarni kuzatish tizimlari, video kuzatuv tizimlari, avtomatlashtirilgan hisobot va monitoring tizimlari orqali xizmatning tezligi va aniqligi oshadi.

- **Fuqarolar bilan muloqot:** Fuqarolar bilan samarali muloqot o'rnatish navbatchilik xizmatining ishlashini yaxshilaydi. Tezkor javoblar berish, jamoatchilikni ma'lum hodisalar yuzasidan xabardor qilish, jamoatchilik fikrini tinglash va unga javob berish xizmatning obro'ini oshiradi.

- **Hamkorlikni rivojlantirish:** Ichki ishlar organlari nafaqat o'z bo'limlari bilan, balki boshqa davlat organlari, xususiy sektorga oid tashkilotlar bilan ham hamkorlik qilishni

kuchaytirishi kerak. Bu har xil holatlar yuzasidan ko'proq resurs va bilimlarni birlashtirish imkonini beradi.

Xulosa

Ichki ishlar organlarining navbatchilik xizmati davlat xavfsizligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Uning samarali ishlashi uchun tizimni yaxshilash, kadrlar malakasini oshirish va resurslarni to'g'ri taqsimlash zarur. Shuningdek, yangi texnologiyalar va muvofiqlashtirishni kuchaytirish xizmatning samaradorligini oshiradi. Shu orqali ichki ishlar organlari jamoatchilikka yanada sifatli va tezkor xizmat ko'rsatish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Foydalanilgan Adabiyotlar:

1. Abdullayev, M. (2018). Ichki ishlar organlari faoliyatini tartibga solish: Muammo va yechimlar. Toshkent: "Xalq nashriyoti".
2. Xudoyberganov, R. (2020). Navbatchilik xizmatlari va xavfsizlik tizimi. Tashkent: "Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti nashriyoti".
3. Mahmudov, A. (2017). Ichki ishlar organlarida zamonaviy texnologiyalarning joriy etilishi. "Huquqshunoslik va boshqaruv" jurnali, 12(2), 45-56.
4. Mirzayev, A., & Shukurov, D. (2019). Jamoat xavfsizligini ta'minlashda ichki ishlar organlarining roli. Toshkent: "O'zbekiston Respublikasi ichki ishlar vazirligi".
5. Rakhimovich Y. I. The Concept of Working Conditions and General Rules of Its Change //JournalNX. – T. 7. – №. 05. – C. 295-298.
6. Pechonkin, V. (2016). Tezkor xizmatlar va navbatchilik tizimlarining muvofiqlashtirilishi. Moskvada nashr etilgan ilmiy maqola.
7. Lex.uz (normativ hujjatlar bazasi)
8. www.google.com (butun jahon qidiruv tizimi)
9. ede.uz (milliy ta'lim internet portal)
10. <https://iiv.uz/> Vazirlik sohasidagi siyosiy yangiliklar 5.
11. https://www.norma.uz/oz/bizning_sharhlar/yuridik_hizmat
11. <https://uz.wikipedia.org/> (Qidiruv resurslar bazasi)